

PÆDAGOGISK ANALYSE- OG HANDLEPLANSMODEL

Til understøttelse af faglig, social og personlig
trivsel for børn og unge på skolerne på Frederiksberg

FREDERIKSBERG
KOMMUNE

Pædagogisk analyse- og handleplansmodel er udarbejdet af skoleafdelingen og skolerne på Frederiksberg ved en tværgående arbejdsgruppe bestående af skoleledelse, skoleafdeling og PPR. Familieafdelingen har bidraget med feedback og kvalificering af materialet.

Modellen tager afsæt i den systemiske tænkning, forskning omkring de professionelle læringsfællesskaber og i praksiserfaringer fra skolerne på Frederiksberg. Børnesynet i modellen læner sig op ad Ross Greenes grundprincip om, at børn gør det godt, hvis de kan og sætter hermed fokus på det pædagogiske handlerum for de professionelle. Handlerummet fyldes ud med initiativer, som tager højde for elevernes seks grundlæggende behov. Behov, som Louise Klinge i sin forskning har påvist, er essentielle for at skabe gode skoleliv for børn og unge.

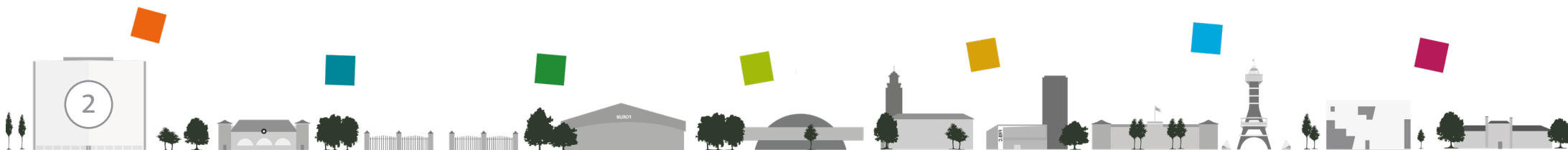
Opbygningen af den pædagogiske analyse- og handleplansmodel er inspireret af Gentofte Kommunes Fællesskabsmodel og datacentrifugen, som er udviklet af Henrik Stockflett, Hanne Marcher og Søren Buhl Hornskov. Selve handleplansskemaet er bygget op omkring begrebet mikrohandlinger med udgangspunkt i Henrik Dresbølls model "tragten".

De anvendte billeder og videoklip i materialet er modelfotos.
Fotograf: Michael Jensen www.world-photo.dk

Arbejdsgruppe Helene Bech, Gregers Lau Hansen, Moa Engquist, Dorte Hellegaard og Trine Skov Laursen

Redigering og gennemskrivning: Sille Hviid, Malene Hein Damgaard og Anne Sofie Stevnhoved

April 2023

FORORD

I Frederiksberg Kommune har vi en ambition og vision om at virkeliggøre 7 børneløfter:

1. En tryk start
2. En del af et godt fællesskab
3. Lyst til at lære mere
4. Børneperspektiv og medindflydelse
5. Virkeligheden tæt på
6. Høj faglighed
7. Et godt afsæt

Kort fortalt har vi et ønske om, at alle børn og unge får en god skolegang, hvor der er glæde, hvor de udvikler sig og lærer så meget, de kan.

I denne pjece bliver du præsenteret for den pædagogiske analyse og handleplansmodel, vi arbejder med for at understøtte faglig, social og personlig trivsel for alle børn og unge på Frederiksberg. Modellen er først og fremmest et pædagogisk værktøj til de fagprofessionelle i og omkring skolerne.

En vigtig forudsætning for arbejdet med børn og unges trivsel er deres eget perspektiv. Vi skal derfor altid inddrage og tage udgangspunkt i barnets og den unge egne oplevelser og ønsker. Derudover vil det være forskelligt fra situation til situation hvem, det er relevant at inddrage. Det kan være mange forskellige parter som forældre, PPR, familieafdeling eller andre professionelle på skolen.

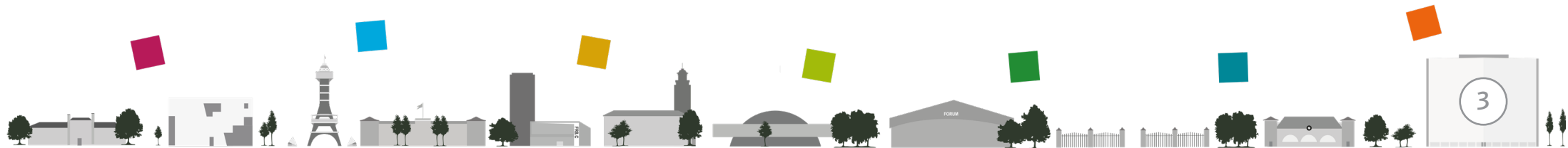
Modellen er udarbejdet med afsæt i den systemiske tænkning, fordi vi tror på, at vi ved at analysere og koordinere vores indsatser

omkring barnet/den unge styrker trivselsmulighederne i deres hverdag.

Den består af to dele med i alt 7 punkter. Indholdet i de enkelte dele bliver beskrevet nærmere i denne folder.

Jeg håber, at dette værktøj kan bidrage til, at vi indfrier børneløfterne for alle børn og unge på Frederiksberg.

Nina Eg Hansen
Børne- og ungedirektør

INTRODUKTION OG TEORETISK FUNDAMENT

Den pædagogiske analyse og handleplansmodel er en cirkulær model, som tager afsæt i den systemiske tænkning:

**" ALT, HVAD JEG GØR,
PÅVIRKER ANDRE,
– OG ALT, HVAD ANDRE GØR,
PÅVIRKER MIG "**

GRUPPEDYNAMIK OG MØNSTRE

Vi responderer på hinandens adfærd, og den menneskelige flokmentalitet medfører, at vi altid søger at finde den rette position i de forskellige kontekster, vi indgår i.

Det er derfor, vi opfører os på én måde, når vi er sammen med vores kolleger i faglige sammenhænge, én anden måde, når vi er sammen med kolleger i et festligt lag og en helt tredje måde, når vi er sammen med familien til en julemiddag.

Vi søger typisk at passe ind og påtager os den position, vi ubevidst forestiller os, er den bedste i den givne kontekst for at kunne være en del af flokken. Dette kaldes også kollektiv adfærd eller gruppedynamik.

Gruppedynamikken i klassefællesskabet er derfor at anskue som et *bestemt* system med *bestemte* mønstre. Når et barn*¹ mistrives, er det i den systemiske tænkning relevant at undersøge, hvilke mønstre, der er på spil i den givne kontekst. Hvordan påvirker de forskellige aktører hinanden i dette system?

Ved at lave en analyse hele vejen rundt om barnet får vi mulighed for at få øje på gruppens mønstre. Dette sætter os i stand til at kunne arbejde med at lave **nogle ændringer i mønstrene**, der kan bidrage til at ændre på dynamikken i gruppen og dermed trivslen for barnet.

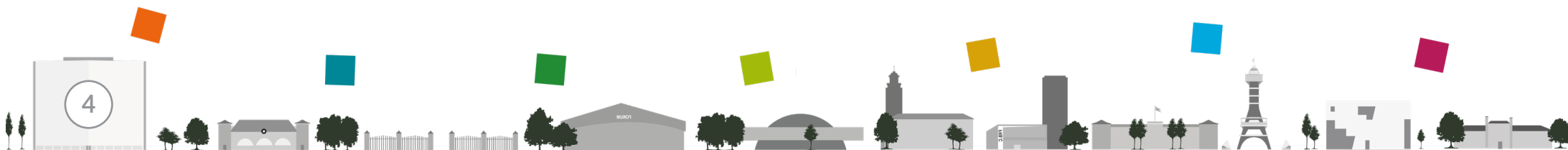
PERSPEKTIVSKIFTE

Vi skaber den verden, vi deltager i gennem vores forståelsesmønstre og fortolkningsvaner. Derfor findes der ikke en universel sandhed, men forskellige sandheder alt efter, hvilket perspektiv verden opleves ud fra. Som professionelle må vi gøre os umage med at forsøge at forstå verden ud fra barnets perspektiv. Hvad kan være på spil for barnet, siden han/hun gør, som han/hun gør?

Det er derfor en forudsætning for arbejdet med denne pædagogiske model, at der foretages minimum en samtale med barnet i den udsatte position for at blive klogere på barnets følelser og oplevelser af sin egen hverdag. Samtaler med barnet foretages *før* arbejdsområdet.

Samtalen kan med fordel understøttes af observationer af, hvad der sker *omkring* barnet i forskellige situationer. Dette kvalificerer arbejdet med at sætte sig i barnets sted, og dermed gøres det lettere at analysere barnets adfærd.

*¹ I beskrivelsen bruges betegnelsen "barnet". Dette kan udskiftes med "den unge", "børnegruppen" eller "ungegruppen" alt efter målgruppen for arbejdet.

BØRNESYN

Børnesynet bag denne pædagogiske model tager udgangspunkt i Ross Greens tænkning om, at **børn, gør det godt, når de kan**.

Det betyder, at vi mennesker gør det, som giver bedst mening i de situationer, vi befinder os i, og vi har forskellige strategier, vi benytter os af for at bevare selvhævdelse og selvkontrol. Nogle gange kan disse strategier komme til udtryk på uhensigtsmæssige måder. Det ser vi i skolen, når børn reagerer med vrede, indadvendthed, nægter at deltage, lyver eller løber væk fra situationen.

Dette kaldes strategisk adfærd og altså den adfærd, vi tillægger os for at opretholde vores selvkontrol.

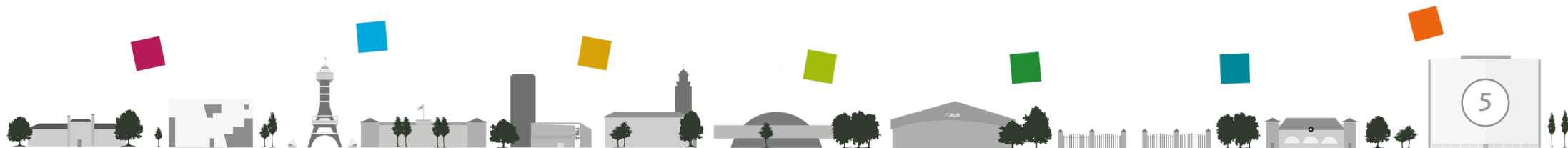
Som pædagogisk personale har vi et særligt **ansvar** for at søge at se bag om den strategiske adfærd hos børnene og være nysgerrige på, hvordan vi kan støtte barnet således, at det ikke mister selvkontrol.

Louise Klinge har med sin forskning i relationskompetencen betonet seks grundbehov, som har en positiv effekt på deltagelsesmulighederne for barnet, når de er opfyldt:

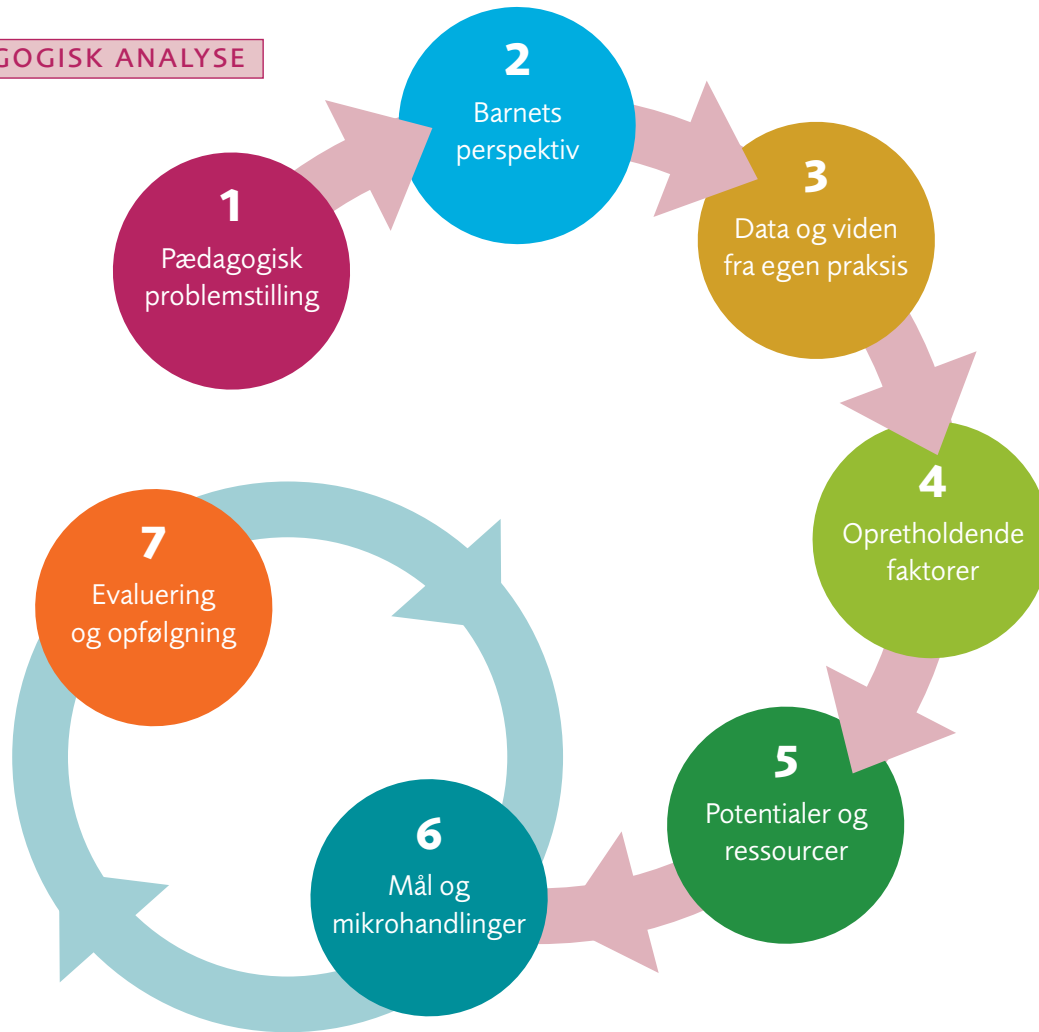
- Tryghed (i relationerne og tryghedsskabende omgivelser)
- Autonomi (oplevelsen af medbestemmelse)
- Kompetence (oplevelsen af at kunne mestre)
- Samhørighed (oplevelsen af at være i relation)
- At bidrage (oplevelsen af at føle sig værdifuld og betydningsfuld)
- Sundhed (bevægelse og motion, samt hvile, søvn og næringsfuld kost)

Når vi skal analysere dynamikker i børnegrupper, kan det være relevant at se på dem i lyset af de seks grundbehov. Er der fx et behov, som ikke opleves tilstede for barnet, kan det have betydning for trivsel og adfærden i gruppen.

Hør Louise Klinge fortælle om de seks grundlæggende behov via dette link.

PÆDAGOGISK ANALYSE

HANDLEPLANSKEMA

ARBEJDSGANG MED DEN PÆDAGOGISKE ANALYSE- OG HANDLEPLANSMODEL

Arbejdet med den pædagogiske analyse- og handleplansmodel er først og fremmest et redskab til de fagprofessionelle. Man samles på et arbejds møde med relevante aktører (fx pædagoger, lærere, vejledere, pædagogiske ledere, PPR, familierådgiver mm.) for at koordinere en indsats.

Skolen sikrer, at der er indhentet samtykke hos forældrene til at lave den koordinerede indsats for barnet.

Forud for mødet er det essentielt at sikre, at der er blevet talt med barnet, som er i den udsatte position. Børnene er aktører i eget liv og har en helt særlig viden, som man kun kan komme i besiddelse af, hvis man spørger dem. Denne viden er relevant, når man skal finde indsatser, som kan understøtte trivslen yderligere. I denne samtale spørges også ind til, hvilke ønsker barnet har til forandringer for sig selv for den kommende periode (mål).

På eller inden arbejds mødet vælges en mødefacilitator, en referent og en tovholder, der sikrer, at der bliver indkaldt til evalueringsmødet. Dato for evalueringsmøde samt mødet med forældre om planen, kan med fordel aftales på arbejds mødet, så alle går derfra og har afsat tid i kalenderen.

Efter 3-6 uger mødes de fagprofessionelle igen og evaluerer de aftalte mikrohandlinger. Til dette møde aftales nye indsatser, eller der aftales at arbejde videre med de samme eller tilrettede indsatser. Til evalueringsmødet arbejder man derfor primært med evaluering i punkt 6 i modellen samt opretter et nyt skema til næste periodes mål og mikrohandlinger.

Første gang man samles om en indsats omkring et barn, arbejder man sig igennem alle 7 punkter i modellen. Referatet udfyldes i en online-skabelon, der ligger i skoleportalen under den enkelte elev.

FORÆLDREINDDRAGELSE

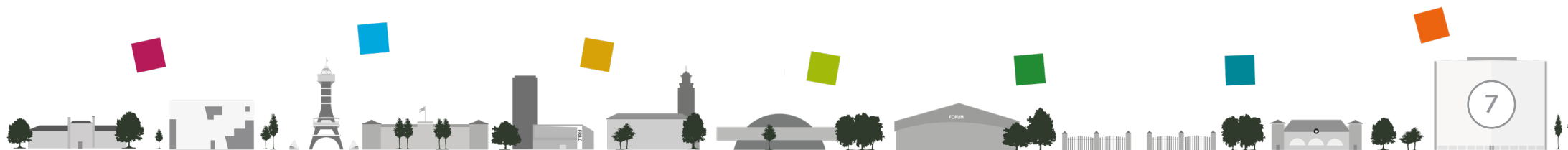
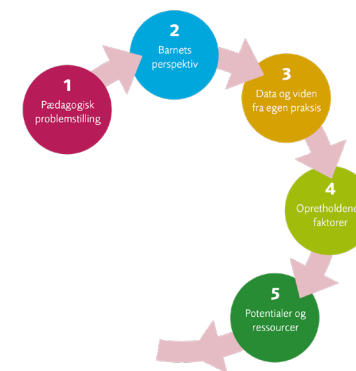
Forældrenes inddragelse i deres barns læring og trivsel er væsentligt for at løfte børnene fagligt og socialt. Som en del af arbejdet med den pædagogiske handleplan er det dermed vigtigt, også at inddrage forældrenes perspektiver og oplevelser.

Efter arbejds mødet i teamet inviteres forældre og barnet ind i en dialog, hvor skolen præsenterer, de planlagte indsatser for den kommende periode. Målene og mikrohandlingerne bør afspejle de ønsker, barnet har udtrykt i samtalen forud for arbejds mødet. Forældrenes ressourcer tænkes ligeledes med ind i arbejdet og denne dialog skal hjælpe til at forældrene ved, hvordan de kan støtte deres barns læring og trivsel i skolen bl.a. ved aktiviteter uden for skoletiden. Forældrene har ligeledes mulighed for at kvalificere og supplere de tiltænkte mikrohandlinger.

PÆDAGOGISK ANALYSE (TRIN 1-5 I MODELLEN)

Den første del af modellen er den pædagogiske analyse. Her går man i dybden med at se på forskellige perspektiver i forhold til den pædagogiske udfordring.

Man forholder sig til, hvem der bekymrer sig for hvad, og hvilke potentialer og opretholdende faktorer, der gør sig gældende i forhold til bekymringen.

I denne del af analysen opfordres man ligeledes til at inddrage viden, man har fra området i forhold til forskning, nye undersøgelser eller lignende, som kan være interessante i forhold til at belyse en problemstilling.

TILLÆGSSPØRGSMÅL

Udover punkt 1-5 i den pædagogiske analyse, findes der en rubrik med tillægsspørgsmål, som kun skal udfyldes, hvis PPR skal inddrages yderligere. Dermed vil den pædagogiske analyse også kunne anvendes til fx at indstille til udarbejdelse af PPV eller som tillæg til en visitationsansøgning.

HANDLEPLAN: PÆDAGOGISKE MÅL OG MIKROHANDLINGER (TRIN 6-7 I MODELLEN)

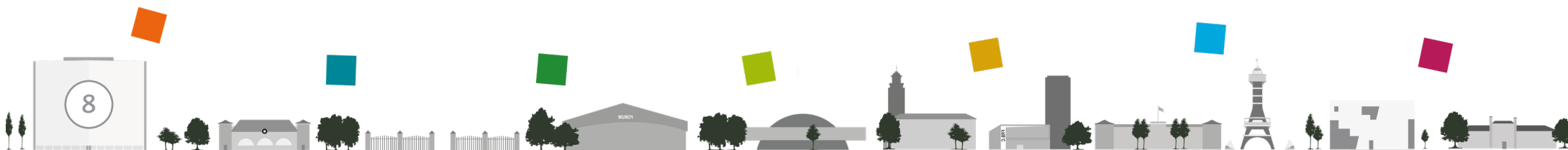
Efter arbejdet med den pædagogiske analyse formuleres konkrete mål og mikrohandlinger for den kommende periode i handleplansskemaet.

Når der formuleres mål, er det vigtigt at kigge på en afgrænset periode ved at spørge: "Hvad er den ønskede forandring for den kommende periode?" Her inddrages den viden, man har om barnets egne ønsker. Handlingerne skal herefter vægte, hvad de fagprofessionelle omkring barnet skal arbejde fokuseret på i den kommende periode.

En mikrohandling skal forstås i bogstavelig forstand. Det er en lille handling. Hvad kan vi gøre anderledes allerede i morgen, som kan tænkes at bidrage positivt til en øget trivsel hos barnet?

Se instruktionsvideoen til, hvordan du bruger den digitale løsning på Skoleportalen.

Det er vigtigt, at mikrohandlingerne nedbrydes til konkrete tiltag, som er nemt omsættelige for de fagprofessionelle. I stedet for at konkludere, "at barnet skal have positiv anerkendelse" skal en mikrohandling formuleres helt konkret, fx at den voksne mindst to gange i løbet af timen har øjenkontakt med barnet eller taler med barnet om noget fra barnets fritid i en pause. Det kan også formuleres, at den voksne i alle timer gennemgår dagens opgave med barnet på egen plads efter en klassegennemgang og hjælper med at prioritere i opgavemængden.

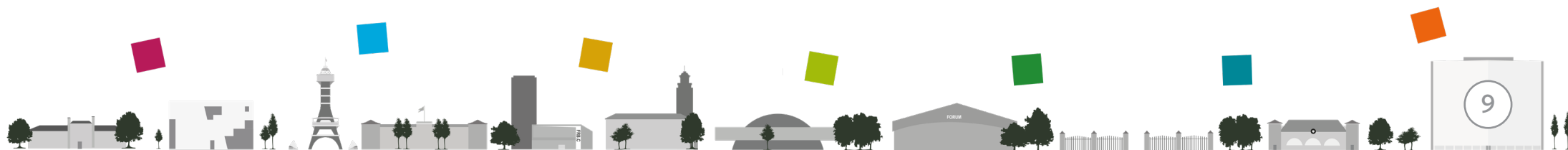
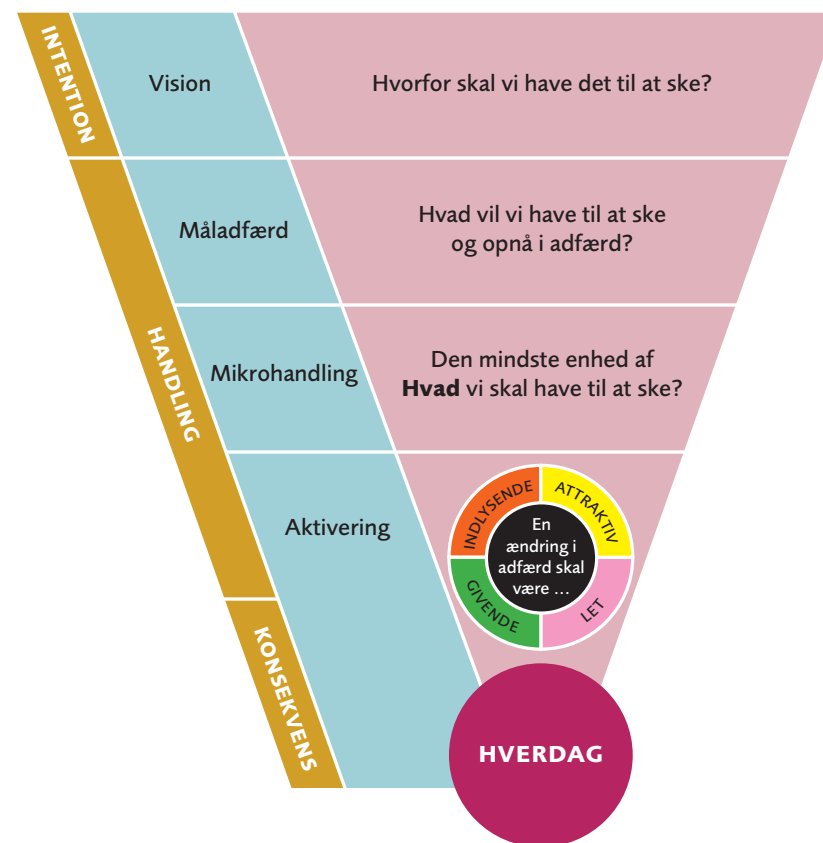
Det vil typisk også være en fordel at se på mikrohandling, som inddrager hele børnegruppen/klassefællesskabet. I den systemiske tænkning er man netop optaget af, hvordan rammerne omkring barnet er med til at fastholde barnet i en svær position, og man vil derfor kigge efter løsninger for, hvordan man kan justere på den pædagogiske ramme rundt om barnet. Det kan fx være, at man vil arbejde i klassen med styrke samhørigheden og at mikrohandlingerne vil være de aktiviteter, der indtænkes i denne undervisning. Fx at alle timer altid starter med en lille trivselsaktivitet, og de voksne planlægger disse aktiviteter sammen.

EVALUERINGSMØDE

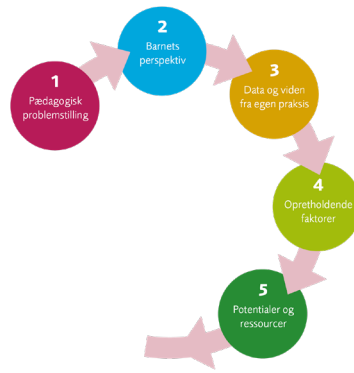
Forud for dette møde sikres det, at der er indsamlet de relevante data, som man har udvalgt i punkt 7. Under mødet evalueres hvert mål og hver mikrohandling i handleplansskemaet enkeltvis. Referenten noterer refleksioner og effekten af indsatsen under evaluering i skemaet.

Efterfølgende aftales om mål og mikrohandling skal fortsætte i en længere periode, om der skal justeres eller om der skal formuleres nye mål og indsatser. De nye aftaler noteres i et nyt handleplansskema, således at hvert skema repræsenterer en afgrænset periode.

For hver pædagogisk analyse kan der oprettes flere handleplansskemaer.

PÆDAGOGISK ANALYSE

1. Pædagogisk problemstilling og/eller faglig bekymring – kort opsummering

- Hvem er bekymret for hvad?
- Skalering på trivselslinealen.

2. Barnets perspektiv

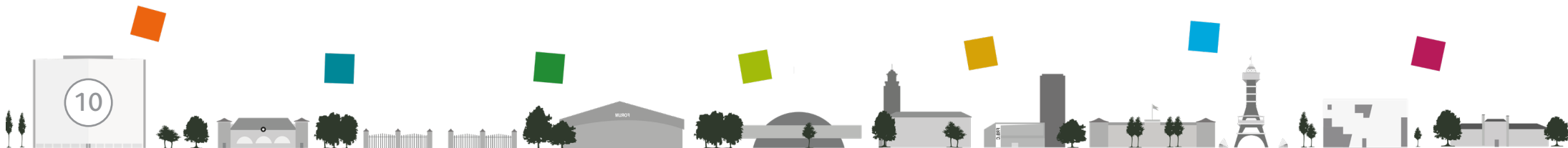
- Hvad fortæller barnet selv om problemstillingen?
- Hvilken oplevelse har barnet selv af at kunne mestre eller påvirke situationen?

3. Data og viden fra egen praksis

- Hvad kendetegner det aktuelle klasse- og fritidsmiljø? Herunder kulturen i fællesskabet, udskiftninger i klasseteamet, graden af uro, fysiske rammer mm?
- Er der anbefalinger beskrevet i en PPV eller andre undersøgelsesdokumenter, der er relevante at inddrage i arbejdet med den aktuelle bekymring?
- Hvad ved vi fra barnets faglige testresultater og faglige indsatser? Hvad fortæller de faglige data om barnets niveau?
- Hvad ved vi fra trivselsmålinger og/eller observationer omkring barnets aktuelle sociale og personlige trivsel?
- Hvor lavt/højt fravær har barnet? (fraværdata angives i %)

4. Opretholdende faktorer

- Her undersøges, om der noget i den eksisterende pædagogiske og didaktiske ramme, som kan være med til at fastholde barnet i den udsatte position? Er der noget i vores tilgang, vores struktur eller andet, som er med til at fastholde barnet i den udsatte position?
- Hvilken forudsætninger (særlige vanskeligheder, hjemmeforhold, position i gruppe mm.) har barnet, der kan være med til at fastholde den udsatte position?

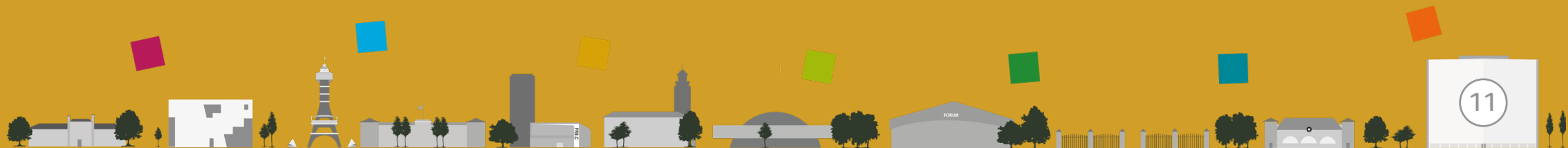

5. Potentialer og ressourcer

- Hvornår er problemstillingen ikke til stede?
- Hvilke initiativer ser vi i vores observationer, at barnet tager? Fx hvordan tager barnet kontakt til sine klassekammerater enten verbalt eller fysisk? Eller hvordan tager barnet faglige initiativer (tager ting frem, følger med ved tavleundervisning, taler med sidemakker om opgave)?
- Hvilke ressourcer ser vi hos barnet, som kunne være relevant at bringe mere i spil?
- Er der forskel på undervisning, særlige fag, fritid (miljøskift) og de ressourcer, vi ser hos barnet?

Tillægsspørgsmål ved indstilling til PPV

- Beskriv den uoverensstemmelse, der er opstået mellem mulighederne for at tilrettelægge undervisningen indenfor rammerne af den almindelige undervisning og elevens kompetencer og potentialer.
- Er barnet skoleudsat? Er barnet omgænger? Har barnet skiftet skole? – hvornår?
- Hvad er forældres og elevs holdning til, at der udarbejdes en pædagogisk psykologisk vurdering? Har forældrene givet samtykke til indstilling?

HANDLEPLANSKABELON – MÅL, MIKROHANDLINGER OG EVALUERING

Forud for arbejdet med at definere mål og mikrohandlinger kan der være relevant at starte med at lave en lille brainstorm i fællesskab. Hvilken viden har man kendskab til i forhold til den pædagogiske eller didaktiske problemstilling fra det teoretiske felt. Det kunne være rapporter og undersøgelser fra UVM, EVA og VIVE, Red Barnet, Børns vilkår, specifikke forskere, faglitteratur, artikler i et fagblad eller andet.

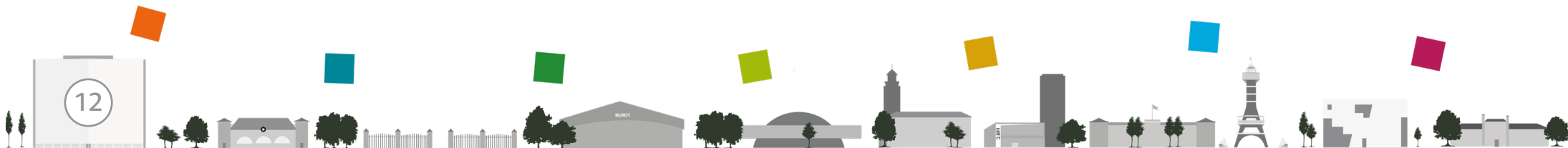

6. Aftaler, mål og mikrohandlinger

- Udvælg 1-3 mål. Målene skal være realistiske og konkrete.
- Hvilken forandring ønsker vi at se inden for 3-6 uger? Fagligt, socialt eller personligt?
- Hvilke mikrohandlinger kan vi voksne foretage for at bidrage til denne forandring? Mikrohandlinger kan både være i undervisningen, pauser og fritid.

7. Opfølgning og evaluering

- Hvad skal vi se efter for at vide, om vores mikrohandlinger har en god effekt? (succeskriterier/tegn på læring)
- Skal der indhentes ny data (samtale med barnet, observation, faglig prøve eller lign) forud for evalueringsmødet?

LITTERATURLISTE

Tekst, medie, model mm.	Forfatter, forsker mm.
Når data kommer på bordet	Henrik Stockfleth Olsen, Hanne Marcher og Søren Buhl Hornskov
Fællesskabsmodellen	Gentofte Kommune m.fl.
Fremtidens skole Frederiksberg	Fremtidens skole (frederiksberg.dk)
Sammen om løfterne	Sammen om løfterne (aula.dk)
LP-modellen læringsmiljø og pædagogisk analyse, Dafolo 2009	Ole Hansen og Thomas Nordahl
Fortabt i skolen, Pressto, 2018	Ross Greene
Adfærdsproblemer i skolen, Dansk psykologisk forlag 2013	Bo Hejlskov Elvén
Relationskompetence, Århus Universitetsforlag 2018	Louise Klinge
Få det til at ske - fra intention til handling, Dafolo Forlag (2020).	Henrik Dresbøll
Systemisk vejledning i professionel praksis	Inger Ulleberg og Per Jensen
Guide til gode relationer (relationskompetent.net)	Gratis online-kursus i relationskompetence støttet af UVM-midler
Hvad er skolefravær - Bliv klogere på årsager til fravær i skolen (bornsvilkar.dk)	Børns Vilkår hjemmeside om skolefravær og ideer til indsatser

Udgivet af Skoleafdelingen, Frederiksberg Kommune

Juni 2023